



Handläggare: Magnus Sannebro
Telefon: 508 28 184

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2011-06-14 p 34

Årsrapport för Stockholms vattenprogram 2009-2010

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna anmälan av Årsrapport för Stockholms vattenprogram 2009-2010.
2. Överlämna årsrapporten till kommunstyrelsen för kännedom.
3. Överlämna årsrapporten till stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna, styrelsen för Stockholm Vatten AB, styrelsen för Stockholms Hamnar AB, kommunstyrelserna i Järfälla, Sollentuna, Sundbyberg, Solna, Lidingö, Nacka, Tyresö, Haninge, Huddinge, Botkyrka och Ekerö, Länsstyrelsen i Stockholms län, Tyresåns vattenvårdsförbund, Svealands kustvattenvårdsförbund, Mälarens vattenvårdsförbund, Vattenmyndigheten för Norra Östersjön samt Naturvårdsverket.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Ulf Mohlander
Enhetschef

Sammanfattning

Stockholms stads vattenprogram omfattar åren 2006 till 2015. Programmet innehåller mål och åtgärder för hur Stockholm ska få renare vatten i sjöar och vattendrag samt värna och utveckla vattenområdena ur rekreationssynpunkt. Vattenprogrammet godkändes av kommunfullmäktige den 12 juni 2006. Programmet anger hur staden ska arbeta för att uppnå miljökvalitetsnormerna



”God ekologisk vattenstatus” och ”God kemisk vattenstatus” enligt det beslut som 2009 togs av Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt. De två största miljöproblemen i Stockholms sjöar är *övergödning* och *miljögifter*. Sjöarnas tillstånd uppvisar en stor variation. Vissa är kraftigt övergödda, medan andra är förhållandevis rena. Badvattenkvaliteten vid Stockholms officiella strandbad är överlag god. Idag finns det 29 officiella strandbad i staden, under åren 2009-2010 tillkom fem nya strandbad.

Detta är den tredje årsrapporten i ordningen och omfattar åren 2009 och 2010. I rapporten redovisas kortfattat tillståndet för respektive vattenområde samt de åtgärder som har slutförts. Under dessa fem år har många åtgärder genomförts som bidrar till en bättre miljö kvalitet i Stockholms sjöar och vattendrag. Även rekreativsvärdena har förbättrats på olika sätt. Många av projekten har varit finansierade genom Miljömiljarden.

Bakgrund

Stockholms sjöar och vattendrag

I Stockholms stad finns 15 sjöar, varav tio ligger helt inom kommunens gränser. Delar av Mälaren och Saltsjön och dess vikar, delar av två större vattendrag och några mindre vattendrag samt ett våtmarksområde ligger också i kommunen. Totalt utgör detta trettio olika vattenområden, vilka redovisas individuellt i Stockholms vattenprogram.

De två största miljöproblemen i Stockholms sjöar är *övergödning* och *miljögifter*. Sjöarnas tillstånd uppvisar en stor variation. Vissa är kraftigt övergödda, medan andra är förhållandevis rena. Bottnarna i många sjöar och i Mälaren och Saltsjön innehåller höga halter av metaller och organiska miljögifter. Vattenkvaliteten i de flesta sjöarna i Stockholm har förbättrats de senaste 10-20 åren. I ett längre tidsperspektiv, sedan början av 1970-talet, har förbättringen i många sjöar varit mycket stor. Näringsinnehållet har blivit mindre och vattnet har blivit klarare, men sjöarna är med några undantag – främst Flaten och Judarn - fortfarande alltför näringsrika.

Fem vattendrag rinner helt eller delvis inom Stockholm stads gränser: Bällstaån, Igelbäcken, Forsån, Sätraån och Skärholmsbäcken. De flesta vattendrag har påverkats negativt när staden har byggts ut pga. att det naturliga tillrinningsområdet har minskat, med vattenbrist som följd. Belastningen av föroreningar har också ökat, främst via dagvattnet.



I Stockholms stad finns idag 29 officiella strandbad, under åren 2009-2010 tillkom fem nya strandbad. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för badens drift och skötsel. Miljöförvaltningen övervakar vattenkvaliteten vid baden genom att ta bakterieprover och mäta vattentemperaturen. I vissa sjöar kontrolleras även förekomsten av blågröna alger (cyanobakterier). Badvattenkvaliteten vid Stockholms officiella strandbad är överlag god.

Stockholms vattenprogram

Stockholms stads program för vattenvårdsarbetet omfattar åren 2006 till 2015. Vattenprogrammet innehåller mål och åtgärder för hur Stockholm ska få renare vatten i sjöar och vattendrag samt värna och utveckla vattenområdena ur rekreationssynpunkt. Vattenprogrammet godkändes av kommunfullmäktige den 12 juni 2006. Läs mer om Vattenprogrammet på:

www.stockholm.se/vattenprogrammet.

Stockholms vattenprogram omfattar alla stadens vattenområden. Grundvatten ingår också, medan dricksvatten inte omfattas av programmet. Programmet anger hur staden ska arbeta för att uppnå miljökvalitetsnormerna ”God ekologisk vattenstatus” och ”God kemisk vattenstatus” enligt det beslut som 2009 togs av Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt. Några av Stockholms vattenområden delas av flera kommuner, vilket kräver samarbete över kommungränserna. Exempel på sådant samarbete är Tyresåns vattenvårdsförbund, Bällstaågruppen, Igelbäcksguppen samt Svealands Kustvattenvårdsförbund.

Vattenprogrammet är indelat i två målområden: *Vattenkvalitet* och *Rekreation*. För respektive målområde finns övergripande mål som gäller samtliga sjöar och vattendrag. Kopplat till de övergripande målen finns åtgärder föreslagna, som ska bidra till att uppnå målen. En del av åtgärderna är av övergripande karaktär, de flesta åtgärderna är dock avgränsade till att gälla ett specifikt vattenområde.

Organisation

Vattenprogrammet har gemensamt tagits fram av Stockholm Vatten AB, Miljöförvaltningen, Trafikkontoret, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, uppföljning och information om åtgärdsarbetet. En samordningsgrupp med representanter från berörda förvaltningar och Stockholm Vatten ansvarar för att hålla ihop arbetet, och en styrgrupp beslutar om arbetets inriktning.



Lägesrapport till kommunfullmäktige 2009

Enligt kommunfullmäktiges beslut 2006 om vattenprogrammet ska genomförandet av programmet följas upp. En uppföljning av vattenprogrammets genomförande ska göras 2009 och 2012. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gavs i uppdrag att samordna framtagandet av en lägesrapport till fullmäktige. Rapporten redovisades för Miljö- och hälsoskyddsnämnden i december 2009, och godkändes av kommunfullmäktige den 29 november 2010. Lägesrapporten kan laddas ner som Pdf från hemsidan www.stockholm.se/klimatmiljo/vatten/.

I lägesrapporten konstaterades att en förlängning av vattenprogrammets programperiod till 2021 blir nödvändig, på grund av det beslut om åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och förvaltningsplan som fattades av vattenmyndigheten år 2009 (se ovan). Vattenprogrammets målstruktur behöver också revideras, och vissa mål behöver omformuleras medan andra kan utgå. En uppdatering och revidering av vattenprogrammets mål och åtgärder, som utgår från beslutade miljökvalitetsnormer, kommer att inledas under andra halvåret 2011. Den pågående revideringen av Stockholms dagvattenstrategi kommer att utgöra en viktig grund för vattenprogrammets uppdatering. En redovisning till miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunfullmäktige bedöms kunna göras under första halvåret 2012, och samordnas med ordinarie lägesrapport till fullmäktige 2012 (enligt ovan).

Årsrapport 2009-2010

Detta är den tredje årsrapporten i ordningen som har tagits fram sedan vattenprogrammet godkändes av kommunfullmäktige 2006. Det tidigare arbetet har dokumenterats i årsrapporter för åren 2006-2007 och 2008. Denna årsrapport omfattar åren 2009 och 2010. Under dessa fem år har många åtgärder genomförts som bidrar till en bättre miljö kvalitet i Stockholms sjöar och vattendrag. Även rekreativvärdena har förbättrats på olika sätt. Många av projekten har varit finansierade genom Miljömiljarden. Läs mer på www.stockholm.se/miljomiljarden

I årsrapporten redovisas kortfattat tillståndet för respektive vattenområde samt de åtgärder som har slutförts. Åtgärderna är dels av övergripande karaktär, dels mer specifika för ett visst vattenområde. Här ingår även åtgärder som genomförs kontinuerligt, t.ex. dricksvattentillsättning och badvattenprovtagning. Fullständiga beskrivningar av de genomförda åtgärderna finns på webbplatsen *Stockholms miljöbarometer*, www.miljobarometern.stockholm.se/vatten. I årsrapporten



redovisas även pågående åtgärder, men endast som rubriker, i Miljöbarometern finns utförlig information. Här redovisas också beslutade och föreslagna åtgärder.

Ärendet

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om vattenprogrammet 2006 ansvarar miljöförvaltningen, i egenskap av samordningsansvarig, för framtagandet av en årsrapport om vattenområdenas tillstånd och genomförda åtgärder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Miljöanalysenheten, i samarbete med berörda förvaltningar och Stockholm Vatten inom ramen för vattenprogrammets samordningsgrupp.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms vattenprogram är nu inne på sitt sjätte år, sedan det godkändes av kommunfullmäktige 2006. Under denna tid har många åtgärder genomförts som bidrar till en bättre miljö kvalitet i Stockholms sjöar och vattendrag. Även rekreativsvärdena har förbättrats på olika sätt.

Många av projekten har varit finansierade genom Miljömiljarden, en satsning som nu har avslutats. Det finns därför skäl att framhålla att Miljömiljarden har inneburit en unik möjlighet att åtgärda Stockholms miljöskuld, som är särskilt påtaglig i stadens vattenområden. Höga halter av näringsämnen och miljögifter är ofta resultat av en långvarig belastning från tidigare industriverksamhet och en tid med obefintliga eller bristfälliga avlopp.

Miljömiljarden har också bidragit till projekt vars syfte är att förebygga att nya miljöproblem uppstår. Flera projekt har också medfört ett förbättrat kunskapsläge. Ett flertal olika lösningar har till exempel tillämpats för att rena dagvatten, vilket ger mycket värdefulla erfarenheter i det fortsatta åtgärdsarbetet. Förvaltningen vill betona att det är viktigt att resurser avsätts för att följa upp och utvärdera reningseffekterna från olika tekniska lösningar. Denna kunskap är mycket viktig inför framtida investeringsbeslut, så att så kostnadseffektiva åtgärder som möjligt kan väljas. Det är också viktigt att det avsätts tillräckliga resurser för drift och underhåll av de anläggningar som byggts, liksom att ansvarsförhållandena är tydliga kring vilken förvaltning eller bolag som ska sköta anläggningarna. Förvaltningen har tillsynsansvar för bland annat reningsanläggningar för dagvatten.

Ett resultat av åtgärdsarbetet är den förbättring av badvattenkvaliteten som har uppnåtts vid vissa strandbad. En särskild Handlingsplan för badvatten har tagits fram, och s.k. badvattenprofiler har utvecklats för att kartlägga orsaker till föroreningar m.m. Brist i avloppsnätet har åtgärdats. Arbetet har resulterat i att



fem nya officiella strandbad har kunnat invigas under 2009-2010. Vattenkvaliteten vid de befintliga strandbaden har också förbättrats. Detta är förbättringar som kommer alla stockholmare till del, liksom stadens besökare.

EU:s vattendirektiv har fått stor påverkan på stadens vattenvårdsarbete. I december 2009 beslutade Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt om åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och förvaltningsplan för vattenförekomster inom vattendistriktet. Stockholms stad berörs av 10 vattenförekomster. Beslutet innebär att de vattenförekomster som idag har god ekologisk och kemisk status även ska ha den statusen 2015, vilket utgör miljökvalitetsnorm. Vattenförekomster med sämre status (7 av 10) har fått ett tidsundantag till år 2021. Lokala delåtgärdsprogram omfattande huvudavrinningsområden kommer att tas fram i samarbete mellan vattenmyndigheter, länsstyrelser och kommuner.

Arbetet med vattenprogrammet kommer att utvecklas så att de ytvattenförekomster som idag inte uppnår god ekologisk och/eller kemisk status står i fokus. En uppdatering och revidering av vattenprogrammets mål och åtgärder, som utgår från beslutade miljökvalitetsnormer, kommer att inledas under 2011. Den pågående revideringen av Stockholms dagvattenstrategi kommer att utgöra en viktig grund för vattenprogrammets uppdatering. En metod för att bedöma recipienternas känslighet för föroreningar är under framtagande. Ambitionen är att åstadkomma en tydligare integrering av dagvattenstrategin och vattenprogrammet jämfört med idag.

Ett stort ansvar för det fortsatta åtgärdsarbetet kommer att ligga på Stockholm Vatten, såsom ansvarigt för avloppsrening och dagvattenhantering. Stockholm Vatten arbetar också med vattenvård och sjörestaurering enligt vattenprogrammet. Det kommer sannolikt behövas en betydande resursförstärkning för åtgärdsarbetet den kommande tioårsperioden om det ska vara möjligt att uppnå de förbättringar av vattenkvaliteten som krävs av Vattenmyndigheten. Åtgärdsarbetet kommer att omfatta såväl tillrinningen till sjöarna, som olika typer av restaureringsåtgärder i sjöarna.

Ett problem i Stockholms vattenvårdsarbete är att det råder oklarheter på ett flertal punkter avseende ansvarsförhållandena för stadens sjöar och vattendrag. Vattenprogrammets styrgrupp gav miljöförvaltningen i uppdrag att sammanställa en lista över oklara ansvarsfrågor. Förvaltningen konstaterade att det råder oklarheter beträffande markägaransvar, skötselfrågor, framtagande av skötselplaner, vegetationsklippning, bottenstädning m.m. En PM sammanställdes som underlag för genomgång av stadens juridiska avdelning. Stadsjuristerna gjorde en genomgång av nämndernas reglementen och konstaterade att dessa



behöver justeras på ett antal punkter. Styrgruppen för vattenprogrammet beslutade därefter att dessa frågor skulle klarläggas inom ramen för den s.k. gränssnittslistan, som trafikkontoret ansvarar för. En uppdatering av gränssnittslistan ska göras. Förvaltningen kan konstatera att arbetet med att reda ut de oklara ansvarsförhållandena går långsamt, och att det är viktigt att denna uppgift prioriteras av samtliga berörda förvaltningar och Stockholm Vatten.

Bilagor

1. Stockholms vattenprogram – Årsrapport 2009-2010.